

Pozsony, 1968. augusztus 4. A Csemadok KB pártcsoportjának a CSKP KB Elnökségéhez intézett levele, amelyben aggódalmát fejezi ki amiatt, hogy a rendkívüli, XIV. pártkongresszuson a magyar kisebbség esetleg nem kerül be számarányának megfelelően a választott tisztségekbe.

Predsedníctvu
Ústredného výboru Komunistickej strany Československa,
P r a h a
Nábr. Kyjevskej brig.

Vážení súdruhovia!

My, členovia straníckej skupiny Ústredného výboru Csemadoku – komunisti maďarskej národnosti – sme vždy považovali a považujeme za svoju povinnosť uplatňovať medzi pracujúcimi maďarskej národnosti v Československu politiku Komunistickej strany Československa a hlavným zmyslom, obsahom i cieľom našej práce bolo a zostáva doviest' vec socializmu k víťazstvu.

S hrdosťou priznávame,²³⁴ že aj pri uskutočňovaní demokratizačného procesu sme urobili všetko, čo nám komunistom pripadlo z tejto práce na južnom Slovensku.

V našej každodennej práci a živote pociťujeme zodpovednosť a ťarchu, ktorá uprostred vytvárania novej tváre politiky strany a celej našej spoločnosti dolieha v týchto dňoch nielen na Ústredný výbor, ale aj na každého jednotlivého člena strany.

Tento pocit zodpovednosti nás vedie k tomu napísať Vám tento list.

Vo vedomí zodpovednosti, ktorú pociťujeme pred maďarskými občanmi Československa, ako aj pred vedúcimi orgánmi strany chceme dať výraz svojim – podľa príznakov nie zbytočným, ba ani nie prehnaným – obavám, že napriek zásadám obsiahnutým v akčnom programe KSČS a KSS sa nezlepšilo, ba skôr zhoršilo zastúpenie maďarských občanov vo volených a výkonných orgánoch strany. Máme hlboké²³⁵ obavy, že na mimoriadnom zjazde Komunistickej strany Slovenska a mimoriadnom XIV. zjazde Komunistickej strany Československa sa do volených ústredných orgánov strany nedostanú primerane k svojmu počtu maďarskí komunisti, respektíve, že medzi zvolenými nebudú v potrebnom počte takí členovia strany maďarskej národnosti, ktorí na základe svojej doterajšej práce, pripravenosti a straníckej osvedčenosti majú plnú dôveru členstva strany maďarskej národnosti. K tomuto výroku nás oprávňuje skutočnosť, že medzi delegátmi sa sotva stretávame s menami v tomto smere najzaslúžilejších.

Sme pevne presvedčení, že aj predsedníctvo Ústredného výboru strany si uvedomuje, že na členov volených ústredných orgánov strany čaká v budúcnosti ťažká práca a veľká zodpovednosť tak na zasadnutiach volených orgánov, ako aj v práci medzi masami. Čle-

234 Utólag kézzel áthúzza és fölé írva: „Sme hrdí na to.“

235 Utólag kézzel áthúzza és fölé írva: „veľké.“

nov strany a nestranícke masy môžu získavať pre politiku strany a budovanie socializmu len takí ľudia, ktorí majú na to vlohy a svojou prácou nadobudnutú autoritu. O tom nás učí dnešok a to nám pripomína minulosť. Gábor Steiner, István Major, Mező, Kosík, Árvay, Mondok a ďalší maďarskí komunisti preto dokázali zorganizovať značnú časť Maďarov do strany a získať maďarské masy na stranu komunistickej strany, lebo disponovali týmito vlohami a nefigurovali vo vedúcich orgánoch strany len ako štatistický údaj.

Stranícka skupina Ústredného výboru Csemadoku vedená úmyslom, aby vo volených ústredných orgánoch strany boli na to najvhodnejší komunisti maďarskej národnosti, navrhuje, aby v Ústrednom výbore KSČS zastupovali maďarských komunistov títo súdruhovia:

1. László Dobos, spisovateľ, predseda Csemadoku, bytom v Bratislave,
2. Gyula Lőrincz, akademický maliar, šéfredaktor Új Szó,
3. Doc. Dr. Sándor Csanda, univ. profesor,²³⁶ bytom v Nitre,
4. Árpád Nagy, inžinier, predseda JRD Svodov, bytom v Svodove,

Ďalej navrhuje, aby v Ústrednom výbore KSS popri doteraz navrhovaných zastupovali maďarských komunistov aj títo súdruhovia:

1. István Fábry, podpredseda komisie SNR pre nár. výbory, bytom v Bratislave,
2. Zoltán Fónod, redaktor Új Szó, bytom v Bratislave,
3. Imre Mandli, predseda MNV, bytom v Podunajských Biskupiciach,
4. Dr. Rezső Szabó, vedúci tajomník ÚV Csemadoku, bytom v Bratislave,
5. Imre Szokolay, inžinier, bytom v Rimavskej Sobote,
6. József Szőke, šéfredaktor Új Ifjúságu, bytom v Bratislave,
7. Bertalan Tolvaj, riaditeľ školy, bytom v Kráľovskom Chlmci,
8. Béla Varga, riaditeľ školy, bytom v Gbelciach.

Sme si vedomí politického významu nášho návrhu a prosíme, aby ste ho prijali.

Stranícka skupina ÚV Csemadoku má aj ďalšiu žiadosť. Na sekretariáte ÚV KSS sme dňa 30. apríla 1968 navrhli, aby Ústredný výbor zvolal na poradu komunistov maďarskej národnosti. Žiaľ, podnes sa tak nestalo, hoci by to malo v súčasnosti veľký význam a bolo by to bezpodmienečne prospešné. Žiadame sekretariát ÚV, aby čím skôr uskutočnil túto poradu.²³⁷

Bratislava, 3. augusta 1968²³⁸

So súdružským pozdravom:
Stranícka skupina ÚV Csemadoku

FKI, Csemadok irattára, KB-VI-1, géppel írt fogalmazvány

Összefoglalás: A magyar lakosság és a párt vezető szervei iránti felelősségünk tudatában aggodalmunkat fejezzük ki amiatt, hogy a magyar lakosság képvisellete a párt választott és végrehajtó szerveiben a CSKP és az SZLKP akcióprogramjába foglalt elvek

236 Utólag kézzel áthúzva és fölé írva: „prodekan PF.“

237 Ezt az utolsó bekezdést utólag kézzel áthúzták.

238 A levél fogalmazványa 1968. augusztus 3-i keltezésű, elküldésére azonban csak másnap, augusztus 4-én került sor. (FKI, Csemadok irattára, KB-VI-2.)

ellenére nemcsak hogy nem fog javulni, hanem rosszabbodni fog. Félő, hogy az SZLKP rendkívüli és a CSKP rendkívüli, XIV. kongresszusán megválasztandó központi pártszervekben a magyar kommunisták nem kapnak arányos képviseletet, illetve hogy nem azok kerülnek tisztségekbe, akik valóban élvezik a magyar párttagok bizalmát. A Csemadok KB pártcsoportja a CSKP KB-ba a következő magyar nemzetiségű elvtársakat javasolja: Dobos László, Lőrincz Gyula, Csanda Sándor, Nagy Árpád. Továbbá javasoljuk, hogy az SZLKP KB-ban a magyar kommunistákat – a már korábban jelöltek mellett – a következő elvtársak képviseljék: Fábry István, Fónod Zoltán, Mandli Imre, Szabó Rezső, Szokolay Imre, Szőke József, Tolvaj Bertalan és Varga Béla.

40

Pozsony, 1968. augusztus 14. A csehszlovákiai lengyel, ukrán és magyar kulturális szövetség képviselőinek közös nyilatkozata, amely szerint a nemzetek és nemzetiségek egyenjogúságát, valamint a nemzetiségek öngazgatási jogát az alkotmányban kell rögzíteni.

KÖZÖS NYILATKOZAT

A csehszlovákiai lengyel, ukrán és magyar kulturális szövetségek képviselőinek tanácskozása

A Kolodějében üléselő kormánybizottság kezdeményezésére megindult tárgyalások folytatása céljából 1968. augusztus 14-én Bratislavában közös tanácskozásra ültek össze a Lengyel Kulturális Szövetség,²³⁹ az Ukrán Dolgozók Kulturális Szövetségének,²⁴⁰ valamint a Csehszlovákiai Magyar Dolgozók Kulturális Szövetségének képviselői, hogy megtárgyalják azokat az alapvető kérdéseket, amelyek a Csehszlovák Szocialista Köztársaságban élő valamennyi nemzeti kisebbséget érintik. Ezek a kérdések társadalmi demokratizálódási folyamata során merültek fel.

Közös álláspontunk, amelyet a fentebb említett elvi kérdésekkel kapcsolatban foglaltunk el, az alábbi:

1. A Csehszlovák Szocialista Köztársaság alkotmányában kifejezésre kell juttatni azt a reális és tényleges valóságot, hogy Csehszlovákiát nemcsak nemzetek, hanem nemzetiségek is alkotják.

2. A Csehszlovák Szocialista Köztársaság nemzetei és nemzetiségei egyenlők, s az a történelmi tény, hogy a köztársaságot a cseh és szlovák nemzet alapította, nem lehet egy szocialista államban, ahol a hatalom birtokosa a dolgozó nép, a jogi egyenlőtlenség forrása, hisz a nemzet és a nemzetiség egyaránt érdekazonosságot kifejező természetes társadalmi alakulat, csoport, így tehát az államiság hordozója is.

3. A nemzetek és nemzetiségek tényleges és teljes egyenjogúságának biztosítása nem függhet csupán az egyének akaratától, hanem ezt az egyenjogúságot a demokrati-

239 Helyesen: Lengyel Kulturális és Művelődési Szövetség.

240 Helyesen: Csehszlovákiai Ukrán Dolgozók Kulturális Szövetségének.